

»pieniä», jotka yhtä uhrautuvaisesti ja uutterasti ovat toimineet ihmiskunnan suurten ja jalojen aatteiden hyväksi.

25. 2. 24.

LUONTO JA TYÖVÄENLIIKE.

Maan kuori, joka ympäröi sisässään kiehuvaa massaa, on nykyiseen muotoonsa muodostunut miljoonien vuosien kuluessa. Suuri englantilainen luonnontutkija loordi Kelwin otaksui kuluneen 20 milj. vuotta tähän prosessiin, mutta nykyään tuskin tyydytään vähempään kuin 1,000 milj. vuoteen. Mitenkä on tämä maan kuoren muodostuminen tapahtunut? Ranskassa taisteli kaksi suurta tiedemiestä, Cuvier ja Lamarck, tästä asiasta. Cuvier edusti n. s. kataklysmioppia, s. o. äkillisiä muutoksia maan kuoressa ja orgaanisessakin elämässä; Lamarck taas väitti, että kehitys on ollut vähitellen tapahtuvaa laatua. Cuvier pääsi voitolle, ja Lamarck painettiin mitättömäksi eläessään. Mutta nyt on tieteellisissä piireissä käsitys aivan toisenlainen. Lamarckia pidetään nyt yleisesti uudenaikaisen kehitysoopin perustajana, Darwinin edelläkävijänä, monesti hänen voittajanaankin.

Mutta silti emme pääse aivan vapaaksi äkillisen muutoksen teoriasta. Hollantilainen tutkija de Vries on todistanut, esim. eräällä *Oenothera*-kukalla, että orgaanisessakin elämässä vieläpä meidänkin aikamme tapahtuu äkillisiä muutoksia. Varmaa on, että n. s. jääkaudet, joiden välillä, n. s. interglasiali aikana, ihminenkin noin miljoona vuotta sitten ilmestyi luomakuntaan, (ellei jo myöhempänä tertiäärikautena), eivät tulleet niinkään verkalleen, koska esim. lämpimien olosuhteiden eläimet, kuten mammutit y. m., ovat löydettyt jäätyneinä kovaan jääpeittoon, joten ne eivät

siis ehtineet paeta eteläisempiin seutuihin. Äkillisiä muutoksia on ilmestynyt varsinkin tulivuorten purkauksien ja niistä usein johtuvain mullistuksien vaikutuksesta. Etenkin on meillä aina myöhempiin aikoihin asti todistuksia tämmöisistä mullistuksista. Vuonna 1755 hävitti tämmöinen maanalainen purkaus suuren osan Lissabonin kaupunkia; hirveän hävityksen sai aikaan myöskin Krakatuan purkaus Jaavan saarella; samanlaista hävitystä oli Valparaisossa, Martiniquen saarella (Mount Pelée), San Franciscossa, Messinassa (joissa m. m. muutamassa minuutissa hukkui 3,000 lasta) ja vihdoin Tokiossa.

Mistä johtuvat nämä maankuoren äkilliset mullistukset? Jätän sikseen erään saksalaisen tiedemiehen uusimman teorian, koska se näyttää hyvin vähän todennäköiseltä, vaikka on saanut kannatustakin. Voin lyhyesti sanoa, että olot maan sisässä tavalla tai toisella käyvät liian ahtaiksi, niin että maansisuksen täytyy purkaa ilmoille magmamassoja ynnä muita aineksia.

Voiko edeltäpäin sanoa milloin nämä purkaukset tulevat? Aivan rajoitetussa määrässä, seismografin avulla, hyvinkin pitkän matkan päässä purkauksesta ja tietysti vielä paremmin itse tulivuorella, jos siellä semmoinen on, kuten esim. Vesuviuksella. Kun minä seisoin sen huipulla, se kyllä purkautui ja heitti jalkojeni juureen aivan hehkuvia kiviä; mutta vuoren seismografi osoitti, ettei purkaus muka ollut vaarallista laatua, muuten ei olisi sinne huipulle ihmisiä laskettu — varmoja takeita vaarattomuudesta ei kuitenkaan ole. Ja varsin tunnettua on, miten hirveä hävitys ja kauhu tämmöisen purkauksen johdosta on syntynyt, aina vuodesta 79 j. Kr., jolloin Pompeijin ja Herculanium kaupungit hautautuivat, edellinen hohkokivisateen ja jälkimmäinen laavavirran alle, viimeisiin aikoihin asti, jolloin Japanin pääkaupunki siten kärsi hirveitä vaurioita.

Siirtykäämme nyt yhteiskunnalliselle alalle. Yhteiskunnallinen elämä on, kuten henkinen elämä yleensä, vähitellen kehittynyt raakuuden tilasta. Ei kukaan luonnontieteellisesti sivistynyt henkilö usko alkuperäiseen paratiisisatuun, joka niin monen kansan tarustossa ilmenee. Monet villit kansat elävät vielä kokonaan eläinten kannalla. Mutta kehitys nousee nousemistaan vähitellen ja verkalleen. Välistä kuitenkin on tapahtunut ja tapahtuu vieläkin sekä tulee edelleenkin tapahtumaan suurempia tai pienempiä mullistuksia. Monesti ei yhteiskunnallinen kehitys kulje tasaisesti ja ilman kumouksellisia häiriöitä, vaikka nämä häiriöt voivat olla monenlaatuksia.

Tiedämmekö niistä edeltäpäin? Emme suuriakaan. Meillä ei ole yhteiskunnallista seismografia; usein voidaan kuitenkin aavistaa niiden tulo. Ludvig XV, jonka valtakunta oli täydelleen rappiolla ja jonka valtakunnassa aateli ja papisto riehuivat, lausui profeetallisesti: »Meidän jälkeemme vedenpaisumus.» Ja hänen poikansa sai päällensä Ranskan suuressa vallankumouksessa maksaa isänsä hurjastelut ja valtion rappiotilan.

Mistä tuollaiset yhteiskunnalliset mullistukset johtuvat? Voi vastata, että ne verrannollisesti, kuten tulivuoret arvattavasti maapallon sisuksen laajentumisesta, johtuvat yhteiskunnallisten olojen kiristymisestä.

Voiko niitä estää? Harvoin. Eikä milloinkaan kiristyksen käytyä liian tiukaksi. Ranskan suuri porvarillinen vallankumous v. 1789 puhkesi automaattisesti, s. o. itsestään. Samoin Venäjän vallankumous tsaarivaltaa vastaan. Sisäministeri Protopopoff oli asettanut kuularuiskuja katoille kaikille tärkeimmille paikoille; mutta kun Wolhynian rykmentin eräs väepeli rohkeasti ilmoitti, etteivät sotilaat, kansan miehet, ammukaan kansaa käskystä huolimatta, vaan käskeviä upseereita, niin oli tsaarivalta jo silloin lopussa. Mutta yhteiskunnalliset mullistukset levittävät, kuten mullistukset luonnossakin, hävitystä ja kauhua, ja suotavaa olisi sen takia, että niitä voitaisiin välttää

ja että ihmiskunta voisi kulkea tasaisen kulttuurikehityksen tiellä. Meidän täytyykin myöntää, että vaikka vielä monella taholla aseita kalistellaan, nämä kuitenkin yleisessä käsityksessä ovat kadottaneet yhä enemmän merkitystään, mikä on tietysti sangen ilahuttava ajan merkki. Se merkitsee, että kaikki se, mitä nyt pääasiallisesti joko suoranaisesti tai välillisesti aseina ylläpidetään, suhteellisesti nopein askelin rientää häviötään kohti. Väittihän itse väkivaltainen Napoleon I, että kulttuuri aina voittaa miekan. Vaikka meidän aikamme potee monia yhteiskunnallisia haavoja ja vaikka sen ruumiissa on monta sangen ikävää paisetta, niin ainakin tulevaisuuden ihmisille merkitsee äärettömän paljon, että kulttuurille ja tosi sivistykselle annetaan kunniotus ja ratkaiseva merkitys.

Kansan syvät rivit ovat yhä enemmän omaksuneet tämän käsityksen, ja mitä laajemmalle tämä mielipide leviää, sitä enemmän kasvaa myöskin syvien rivien vaikutusvalta yhteiskunnassa. Kulttuuri luo yhä laajempia aloja inhimilliselle toiminnalle, ja mitä enemmän syvät rivit tunkeutuvat näille aloille, sitä enemmän edellytyksiä niillä on vihdoin, *kun olot kypsyvät*, ottaa kulttuurin jalostuttamina yhteiskunnallinen valta käsiinsä.

Kansan syvien rivien tulee näin ollen hankkia itselleen yhä enemmän sivistystä, sillä se on tavattoman mahtava ase, jota eivät mitkään sotaiset varustukset enää voi vastustaa eikä maahan lyödä.

5. 1. 25.

»EPPURE SI MUOVE».

(Se liikkuu sittenkin.)

Maaailman suurin taistelu on ollut ja on osaksi vieläkin vanhoillisten ja edistyksen ystävien välillä. Edelliset,